TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI

CHDPU Turizm fakulteti Xorijiy til va adabiyoti
(ingliz tili) **Qurolboyeva Ruxsora Alisher qizi**

Ilmiy rahbar: CHDPU pedagogika fakulteti
"Umumiy pedagogika"kafedrasi v.b dotsenti
pedagogika fanlari falsafa doktori(PhD),
Karshiyeva Dilbar Eshpulatovna.
https://orcid.org/0009-0009-7105-2792
Email: d.karshiyeva1986@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari, amaliy jihatlari va samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida elektron ta'lim, masofaviy o'qitish, raqamli platformalar va sun'iy intellekt asosidagi vositalarning ta'lim sifatiga ta'siri o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonini individuallashtirish, samaradorligini oshirish va bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, ta'lim, raqamli ta'lim, masofaviy o'qitish, LMS, novatsiya, pedagogika.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические основы, практические аспекты и эффективность использования информационных технологий в образовательном процессе. В ходе исследования изучалось влияние электронного обучения, дистанционного обучения, цифровых платформ и инструментов на основе искусственного интеллекта на качество образования. Результаты показывают, что использование информационных технологий играет важную роль в индивидуализации образовательного процесса, повышении его эффективности и расширении возможностей обучения.

Ключевые слова: информационные технологии, образование, цифровое образование, дистанционное обучение, LMS, инновации, педагогика.

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations, practical aspects and effectiveness of the use of information technologies in the educational process. During the study, the impact of e-learning, distance learning, digital platforms and artificial intelligence-based tools on the quality of education was studied. The results show that the use of information technologies plays an important role in individualizing the educational process, increasing its efficiency and expanding opportunities for learning.

Keywords: information technologies, education, digital education, distance learning, LMS, innovation, pedagogy.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivoji bilan bevosita bog‘liqdir. Bugungi kunda ta’lim tizimi ham ushbu jarayondan chetda qolmay, axborot texnologiyalarini keng joriy etish orqali yangicha bosqichga ko‘tarilmoqda. Ta’limda axborot texnologiyalaridan foydalanish nafaqat o‘quv jarayonini avtomatlashtirish, balki o‘qitishning sifat va samaradorligini oshirish, talabalarning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, o‘quv resurslariga erkin kirish imkoniyatini yaratishda muhim ahamiyatga ega. So‘nggi yillarda elektron ta’lim, masofaviy o‘qitish, mobil ta’lim va sun’iy intellekt asosidagi o‘qitish tizimlari keng qo‘llanilmoqda. [1]Ayniqsa, pandemiya davrida ta’limning uzluksizligini ta’minlashda axborot texnologiyalarining o‘rni beqiyos bo‘ldi. Mazkur maqolaning maqsadi – ta’lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklarini ilmiy asosda tahlil qilish va ularning samaradorligini aniqlashdan iborat.
Ilmiy manbalarga ko‘ra, ta’limda axborot texnologiyalaridan foydalanish quyidagi asosiy yo‘nalishlarda rivojlanmoqda:

- elektron ta’lim (e-learning)
- masofaviy ta’lim (distance learning)
- mobil ta’lim (m-learning)
- aralash ta’lim (blended learning)

Ko‘plab tadqiqotchilar (Bates, Anderson, Siemens) ta’limda raqamli texnologiyalarni qo‘llash ta’lim sifatini sezilarli darajada oshirishini ta’kidlaydi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda quyidagi metodlar qo‘llanildi. Ilmiy adabiyotlar va xalqaro tajriba o‘rganildi. An’anaviy va raqamli ta’lim tizimlari solishtirildi. Natijalar umumlashtirildi va tahlil qilindi. Tadqiqotning asosiy maqsadi pedagogik adabiyotlar, ilmiy maqolalar hamda normativ hujjatlar tahlil qilindi. Zamonaviy ta’lim texnologiyalarining mazmuni va mohiyati o‘rganildi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, axborot texnologiyalaridan foydalanish quyidagi afzalliklarni beradi:

Raqamli vositalar orqali o‘quv materiallari interaktiv shaklda taqdim etiladi.

Baholash tizimi avtomatlashtiriladi.

Multimedia vositalari qiziqishni kuchaytiradi.

Talabalar o‘z ustida ishlashni o‘rganadi.

[1] Abduqodirov, A. (2021). Ta’limda axborot texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

O‘rganishlar shuni tasdiqlaydiki, raqamli texnologiyalarni qo‘llash natijasida talabalar mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va axborotni tahlil qilish kabi muhim kompetensiyalarni rivojlantiradi. Ayniqsa, elektron ta’lim platformalari, masofaviy o‘qitish tizimlari va sun’iy intellekt asosidagi vositalar o‘quv jarayonini individuallashtirish imkonini berib, har bir talabaning ehtiyojiga mos yondashuvni ta’minlaydi. Ta’lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish o‘quv faoliyatining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Raqamli vositalar o‘quv materiallarini interaktiv shaklda taqdim etish, bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirish hamda o‘quv jarayonini individuallashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ta’limda axborot texnologiyalaridan foydalanish nafaqat pedagogik jarayonni modernizatsiya qiladi, balki o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

MUHOKAMA

Axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari bilan bir qatorda ayrim muammolar ham mavjud:Texnik muammolar - internet tezligi va texnik vositalarning yetishmasligi, axborot xavfsizligi - ma’lumotlarni himoya qilish zarur. Shu bilan birga, tadqiqot davomida aniqlangan muammolar ham e’tibordan chetda qolmasligi lozim. Texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, internet tarmog‘ining barqaror ishlamasligi, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalari yetarli darajada rivojlanmaganligi kabi omillar ta’lim jarayonining samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bundan tashqari, axborot xavfsizligi, akademik halollik va raqamli etikaga oid masalalar ham dolzarb hisoblanadi.
Kelgusida ta’lim tizimini yanada rivojlantirish uchun quyidagi ustuvor yo‘nalishlarga e’tibor qaratish zarur:

- o‘qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish
- zamonaviy texnik infratuzilmani rivojlantirish
- sun’iy intellekt va big data texnologiyalarini joriy etish
- ta’lim jarayonini to‘liq raqamlashtirish
- xalqaro tajribani keng joriy qilish

Umuman olganda, axborot texnologiyalaridan foydalanish ta’lim tizimining barqaror rivojlanishini ta’minlaydi va uni global miqyosda raqobatbardosh darajaga olib chiqadi. Raqamli transformatsiya jarayonlari orqali zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega, kreativ fikrlovchi va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash imkoniyati kengayadi.[2] Ta’lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanishning ustuvor yo‘nalishlari va afzalliklari har tomonlama tahlil qilindi. Aniqlanishicha, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali ta’lim sifati, ochiqligi va samaradorligi sezilarli darajada oshadi. Ayniqsa, masofaviy ta’lim, elektron platformalar va sun’iy intellekt vositalari ta’lim jarayonini individuallashtirish va moslashuvchanligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, texnik infratuzilmani rivojlantirish, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini oshirish va axborot xavfsizligini ta’minlash kabi

[2] Ishmuhamedov, R. (2020). Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.

masalalar ham dolzarb ekanligi aniqlandi. Kelgusida ushbu muammolarni bartaraf etish orqali ta'lim tizimini yanada takomillashtirish mumkin.

XULOSA

Ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. U o'qitish jarayonini modernizatsiya qilish, talabalarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish va innovatsion muhit yaratishda katta ahamiyatga ega. Kelgusida ushbu texnologiyalarni yanada keng joriy etish ta'lim tizimining samaradorligini oshiradi va zamonaviy kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy pedagogik tizimning muhim tarkibiy qismiga aylangan. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida ta'lim jarayoni nafaqat samarali, balki yanada moslashuvchan va innovatsion shaklga ega bo'lmoqda. Bu esa ta'limning sifat ko'rsatkichlarini oshirish bilan birga, bilim olish jarayonining yangi modelini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Yakuniy xulosa sifatida ta'kidlash mumkinki, ta'limda axborot texnologiyalarini keng qo'llash nafaqat bugungi kun talabi, balki kelajak taraqqiyotining asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. axborot texnologiyalaridan foydalanish ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqadi va zamonaviy, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirov, A. (2021). Ta'limda axborot texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Ishmuhamedov, R. (2020). Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
3. Tolipov, O'. (2019). Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Fan nashriyoti.
4. Yo'ldoshev, J. (2021). Masofaviy ta'lim asoslari. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti.
5. Bates, T. (2022). Teaching in a Digital Age. Vancouver: BCcampus Open Publishing.
6. Selwyn, N. (2021). Education and Technology: Key Issues and Debates. London: Bloomsbury Academic.
7. Anderson, T. (2020). The Theory and Practice of Online Learning. Edmonton: Athabasca University Press.